

HARMATI MINKA

Kállói képeslapok

Kora májusi, nyitott szemű éjszaka. A levegő langyos, de friss, ingerlő illatok párolognak. Fülét hegyezi az este: egy selymes macska éberén járőrözik megszokott útvonalán, egy tücsök pedig fáradhatatlanul pengeti altatódalát.

Az udvar szép és nyugodt, az ágyások virágban pompáznak, mégis rögtön csak ezt a fát tudom nézni. Újra és újra magához vonzza tekintetemet, ahogy visszafogottságában is feltűnően áll a terasz oldalán. Először nem is értem, mi benne a különleges – egyszerű, alacsony kis fa apró, hosszúkás levelekkel, virágok nélkül, valahogy mégis kiemelkedik a többi közül. Csodálkozásomat nem tudom elrejtetni, és megkérem a háziakat, mutassák be nekem a kert fiatal lakóját.

Tőlük tudom meg, hogy sorsa nehezen indult: csemete korában majdnem elpusztult, de aztán a gondos kertészek visszahozták a halál torkából. A kis növendék meghálálta a gondoskodást, és gyors fejlődésnek indult, nyúlt és lombosodott, míg mai formáját el nem érte. Tarkalevelű fűz – de, aki ezt a nevet adta, annak semmi érzéke nem volt a növények lelkéhez. A Japánban honos cserje lombja bár valóban többszínű – a zöld árnyalatai keverednek az egészen világos levelekkel –, tarkának mégsem nevezhető. Nem tarka, nem színes – hanem *ragyogó*. Előttem áll, még sincs teljesen itt: lénye egyik fele a valóság láthatatlan fonákjának fényét veri vissza és sugározza szét. Zöld levelei az élethez kötik, fehér leveleivel viszont elszakad tőle, és egy másik világra nyílik. Mindkét irányba *nyílt*, mintha éppen most lépne át a régi életét és az új létet elválasztó és összekötő küszöböt. Tiszta, kecses, sugárzóan szép menyasszony. Nem tarkafűz. *Menyasszonyfa. Fényfa.*

*

Napfény ült a májusi kertre, és derűsen ringatózik a levelek nyugágyán. A verandán heverő kutyák békésen őrködnek a délutáni nyugalom fölött. A fán csicsörke nyikorog, mintha télen berozsdásodott volna a torka.

Hirtelen nagy szél támad: égig érő, erős marokkal rázza meg a szendergő világot. Kifésüli a frissen mosott, illatos lombokat, közben megszáritja bozontos fejüket. A hintázó fény megbillen és szanaszét gurul, a szél pedig felkapja és a hatalmasra tágult térbe hinti. Nagyanyám gyakorlott mozdulatokkal rendezi a kertet, s keze parancsára katonásan sorakoznak a palánták. A kert újoncai még bizonytalan lábakon állnak, ide-oda dülöngélnek.

Boldogan túrom én is a napszitta, meleg földet. Könnyen enged, és befogadóan nyitja meg ölet, hogy a rábízott friss életet odaadóan táplálja saját testéből: úgy öleli magához őket, mint édesanya éhes gyermekét. Vízrel oltom szomjukat és betakargatom kényes, fázós derekukat. A szél kegyetlenül tépázza karcsú, hajlékony testüket, de nem féltsem őket: még gyengék, de már a helyükön vannak, és nemsokára erős gyökeret eresztenek, hogy többé egy tapodtat se mozduljanak.

*

Az éjszaka tisztára mosott, frissen öblített kertet adott át a hajnalnak. A levelek fényesre súrolva lógnak az ágak szárítóján. Az ég ma homlokát ráncolja, súlyos gondolatok barázdálják. Már kora délután, mégis félhomály: vastag szürkehályog fedi a Nap szemét. Lóg az eső orra, majdnem a földig ér. A fény magára zárja a fellegek ajtaját, s begubózik csendes magányába.

Jólesik ez a bezárkózás, az ingerek böjtje. A zajszennyezés csökken, és az események alakja lassan kiürül. A hétköznapiok kényszeres pulzusa is lassul, szívverése csitul, lélegzése megnyugszik. Tisztul a látás, élesedik a hallás, finomodik az érzékelés. A szépség fürdőjében feloldódik az aggodalom, és a világ ezernyi ránca kisimul.

*

Erdei séta eső után. Még az illat is zöld. A természet kifinomult illatszerésként a fás alaphoz friss, üde illatokat választott, s hozzá az akác mézes és a bodza púderes tónusát keverte. Az illatorgiában a borostyánt buja vágyak fűtik: szorosan fonódik egy fiatal fa törzse köré, mely ájultan adja át magát a fojtó ölelésnek.

Az út mentén zöldfülű suhancok állnak sorfalat, míg egy rózsabogár teljes páncélzatban őrködik az ösvényen. A madarak gurgulázva fújják hangbuborékaikat, s nagylelkűen eresztik szélnek a tünékeny szépséget. A földön hangyák rohannak a megélhetés gondját cipelve. A pók inkább a művészlét mellett döntött, és épp legújabb artistaszámát gyakorolja: bukfcenet vet, miközben egyetlen vékony kötélén ereszkedik le magasban lengő trapézáról.

Ráérősen lépkedek a lombárkádok alatt. Csak a kanyarig látom az utat, de nem zavar: a jelen itt olyan sűrű, hogy a jövő már úgysem férne el.

*

Szürke cirmos cica ugrik át a kerítésen. Bozontos farkától bajusza hegyéig csupa érdeklődés, élénken fedezi fel az udvar minden zugát. A kerten átcikázó rozsdafarkúban riadalom billeg, nem alaptalanul: a macska hirtelen megdermed, és rezzenéstelen tekintettel mered a csivitelő fészek irányába. Figyel. Ugrásra készen vár. Tág pupillájába zárva nem ereszti célpontját, míg el nem érkezik a legalkalmasabb pillanat a cselekvésre. A legaktívabb passzivitás.

De a fészek túl magasban van, így a macska – a rozsdafarkú nagy megkönnyebbülésére – végül felhagy a vadászattal, és inkább mosakodni kezd. Érdes nyelvvel elmélyülten tisztogatja selymes, hosszú szőrét. Közben a napsütötte pallókra hever, és mint egy előkelő római, oldalfekvésben várja vacsoráját. Előtte még szundít egy kicsit, lustán nyújtózik, majd egész lényét átengedi a pihenésnek. Feszít vagy lazít, de mindig mindent *teljesen* csinál.

*

A fűzfa a tó arcához hajol: megcirógatja és halkán fülébe súgja titkait. A sugdolózók bizalmas kettősét a vadkacsák méltatlankodása rebbenti szét. A felhők esti fürdőt vesznek, és az alkonyi fény is fejest ugrik a vízbe. A hűvösödő levegőn a tó megborzong, és lúdbőrös háttal tér lassan nyugovóra. Lent és fent összeér, s az alkonyat színpompás gömbbé zárul.

*

Úton. Kifelé kémlelek, éhesen legeltetem a szemem az ismerős vidéken. Az alföldi fák szaporán szedik cingár lábukat, és futólépésben suhannak el az ablak mellett. Az eseménytelen táj monotonijába állatok visznek színt: a rétek egyhangú zöldjén birkanyáj felhője gomolyog, később ballagó tehének foltjai tarkítják a tájat. Máshol őzek állnak feszülten, akár a védtelenség karcsú szobrai. Egy vadnyúl füle lobog a vetés között, a távolban kócsagok hajladoznak. Bármerre nézek, itt minden lapos – tág tere marad az égnek.

Egy a sok összeomlott ház közül... 1970. május